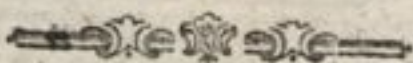

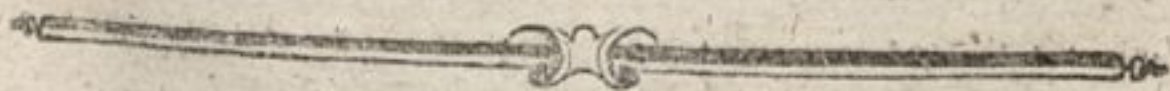
RESA
UTI
EUROPA,
AFRICA, ASIA,
FÖRRÄTTAD
ÅREN 1770—1779.

ANDRA DELEN,

INNEHÅLLANDE
TVÅNNE LÅNGA RESOR INÅT SÖDRA
AFRICAS HÖRN, OCH SEDAN TIL
ÖN JAVA, ÅREN 1773, 1774, 1775.

AF
CARL PETER THUNBERG,
RIDDARE AF KONGL. MAJ:TS WASA ORDEN,
MED. DOCT. OCH BOTANIC. PROFESSOR, LEDAMOT
AF FLERE IN- OCH UTLÄNDSKE ACADEMIER
OCH LÄRDE SOCIETETER.

U P S A L A,
TRYCKT HOS DIRECTEUR. JOH. EDMAN, 1789.

vår framtogande tropp bestod af mer, än hundrade personer.

Den 13. Det landstycke, uti hvilket vi nu vistades, kallades Krakakamma, var gräsrikt, skogigt och fult med allehandas vildt, som här ännu för Nybyggarna ågde någon fristad, såsom Buffeloxar, Elephanter, Tvåhörningar, randiga Hästar och Åsnor (*Zebra, Quagga*), och flere forter af Bäckar, i synnerhet större flockar af Hartebestar (*Capra dorcas*).

Vi färdades först till Krakakamma valley, och sedan derifrån längre ned till hafsstranden, hvaråst en myckenhet af smärre buskager, och större skog funnos växande, upfylde med stora troppar af Buffeloxar, som afbetade de här omkring liggande fälten.

Eftermiddagen, sedan det hetaste af dagen var förbi, utgingo vi med någre Hottentotter på jagt, i tanka at få skjuta något för magens behof åt vårt talrika medfölje. När vi framkommit et stycke emot skogen, blefvo vi varse en måkta stor tropp af vilde Buffeloxar (*Bos caffer*), som nu under sit betande lutade sine hufvuden nedåt, och blefvo oss ej varse förr, än vi kommit dem
tre-

trehundrade steg nära. Hela troppen, som tyktes utgöra 5 eller 6 hundra- de store kreatur, lyftade då up sine hufvuden, och anskådade oss med up- märksamhet. En så talrik tropp, hvar- af hvart enda djur är ganska förskräc- keligt, hade bordt kunna injaga, vid en sådan åsyn, rådhåga och rysning, åf- ven hos den, som förut icke haft tilfål- le, som jag förledit är, at erfara en dess våldsammaste medfart, och se dess fruktansvärda styrka. Emedlertid, då vi kände nu Buffelens art, at på flåta fältet icke gerna angripa någon, frugtade vi aldeles icke hvarken för dess styrka el- ler dess myckenhet; men för at icke skråma dem, blefvo vi en liten stund helt stilla stående, til dess de åter igen började luta sig ned, för at åta. Med snabba steg nalkades vi då dem, tils vi hunnit dem endast på fyratio stegs af- stånd. Vi voro trenne Europeer, och lika många inövade Hottentotter, som drogo bösfor, och de öfrige Hottentot- ter voro väpnade med sine kastspjut. Nu började åter hela oxskaran koxa up, och vända sig emot oss, samt se oss rät muntert och oförskräkt an. Vi funno det nu vara tid, at lägga an, och gåf- vo alle eld på en gång. Skotten voro
ej

ej väl losfode förr, än hela denne få starke och annars oförskräkte hop, af elden och sinållen förvånade, vände sig om, flydde undan och intogo skogen, samt lämnade ois en i sit slag makalös syn. De färade Buflarne skilde sig ifrån den öfriga troppen, och hunno antingen icke åtfölja den, eller togo de en annan kosa.

Ibland dem var en gammal Tjur, som kom rätt emot den sidan, der vi stodo, så at vi nödgades taga til fötterna, och fly för honom undan. Det är väl icke möjligt för en människa, ehuru snålt hon ock kan löpa, at springa undan desse djuren, men icke desto mindre voro vi underrättade väl derom, at man åndock nogsamnt kan rådda sig undan, så länge man åger et öpet och slåt fält; ty Buffelen, som emot sit stora hufvud, har ganska små ögon, ser icke mycket åt sidorne, utan alt råt fram. När han altså hunnit något nära, bör man endast kasta sig omkul på sidan. Oxen, som galopperar altid rätt fram, blir den liggande då icke varse, och saknar icke sin fiende förr, än den samme kunnat åt et annat håll löpa undan. Vår svårligen färade Buffelstjur kom

ofs nog nära, men sprang åt sidan förbi, årnandes sig til en liten der varande skogslund, hvilken han likväl icke aldeles upnådde, innan han stupade. Emedlertid hade våre andre Hottentotter efterföljt en ko, som dodeligen blifvit fårad, och med sine kastsjuter dödat en kalf. Vi begåfvo ofs genast til den stupade Buffelstjuren, och funno, at kulan gåt in uti bringan och trängt sig igenom större delen af kroppen, och at han, det oagtadt, sprungit i galopp flere hundra steg, innan han stupat. Den var nog gammal, svartgrå til färgen, och nästan utan hår, som på de yngre äro svarte. Kroppen är hos detta djur ganska tjock, men fötterne deremot korte. När han låg på marken, var han så tjock öfver buken, at jag ej kunde klifva up på honom, utan at springa dit up. Sedan våre kuskar något litet afpåsät honom, utfökte vi de kötfullaste stycken, och infaltade något deraf, samt gjorde tillika på stället en god måltid. Ehuru jag hade förestålt mig, at köttet af en så gammal tjur, skulle vara både gröftrådigt och segt, fant jag likväl til min förundran, at det var både mört och smakade liksom annat vildt. Det öfriga af slagtoxen, kon och kalfven lämnades

Hottentotterne til det, hvilke icke eller voro senfårdige, at på stället uptända en stor eld, och vid den samma steka sine afskurne stycken. Det aldrast, som de måst satte värde på, och som de lade på den uptände elden, voro ben-och lårpiporne, uti hvilke sjelfva mårgen inom sine ben stektes, och med största begärlighet sedan förtårdes. Tarmar, kött och andre saker uphängdes af dem på alle qvistar, så at stället innan kort fåg ut som et slagtarhus, hvaromkring Hottentotterne lågrade sig för at steka, åta och sofva.

När det började lida emot aftonen, fant jag och mine Resekamerater för godt, at begifva oss tillbaka til våre åkdon, at innan det aldeles mörknade beförja om våre kreaturs fastbindande. Under vägen gingo vi på någre hundra stegs afstånd förbi fem stycken Lejon, som vid vår åsyn behagade gå undan och inåt skogen.

Sedan vi vid hjulen af våre åkdon fastbundit dragoxarne, skutit et par skott i luften, och uptändt rundt omkring vårt lågerställe någre eldar, försigtighets mått, som både i anseende til Elefanter, och i synnerhet emot Lejon, äro gan-

ganska nödvändige, begåfvo vi oss, med en laddad bösfa utmed hvar sida, under den Högste Gudens Nådiga beskyd, til hvila. Och desse omständigheter i akt togos alltid sedan, då vi nödgades campera uti sådane fålt, der människor om dagen, men vilde djur om natten, tyckas ymsom vara rådande Herrar. De vilde djuren ligga merendels stilla uti skogarnes skugga under det heta af dagen. Om qvällarne och nätterne är deras tid, at beta under svalkan, och denne tiden framkomma Lejon och andre Rofdjur, at af de förre söka sin föda. Et Lejon kan väl icke med styrka angripa någon Buffeloxe, utan nytjar det dertil alltid list, och ligger i förfåt under någon buske, aldrahålft vid bäckar, der den ankommer at dricka. Det springer då med största vighet på des rygg, och med sine förfärlige tänder biter honom i nacken samt på sidorne fårar honom med sine klor, til des han afmatad nedfaller.

Den 15, om morgonen utgick jag väl, för at efterse, om de trådslag, som här utgjorde landets skogar, ännu ågde någre blomor; men jag fant, at sommaren dertil ännu ej var nog framli-
G 2 *den,*

den, at skogen var få taggig och sammanväxt, at man ej, utan at göra sig väg, kunde framkomma, och at det åfven för odjur var ganska farligt, at tränga sig långt in. Här och annorstådes där skogar funnos, sågo vi vid vatnställen icke allenast färskt spår efter Buflar, utan ock så spår och stora kokor af träck efter Elephanter, Tvåhörningar och andre djur.

Uti fålten uppehöll sig randiga Hästar och Åsnor, (*Equus Zebra* och *Quagga*), Hartebestar (*Capra dorcas*), Kudus (*Capra strepsiceros*) med flere.

Vi rustade oss derföre til, och begåfvos oss til Swartkops-rivier, och den icke långt derifrån varande Saltpannan, hvaråft vi hvilade öfver den hetaste tiden på dagen. Vid den få kallade Saltpannan ågde vi den aldratäckaste syn i verlden, som ej kunde annat än förefalla åfven få främmande som vacker för et ovant öga. Denna Swartkops Saltpanna var nu få til sågande i sit bästa skick, och som vackraft. Den utgjorde en dåld, af en half fjerdedels mils diameter, så småningom afflutande, at vatnet, midt uti knapt ågde två alnars